

Likestilling og kjønnsbalanse i akademia: Et lokalt lederansvar

Hvordan fremme likestilling og kjønnsbalanse i akademia?

Instituttleders rolle: Instituttleder spiller en viktig rolle. De jobber med rekruttering og ansettelser – og forventes å drive endringsledelse og arbeidsmiljøutvikling. Deres daglige ledelse betyr mye for hvordan arbeidet i akademia organiseres og ikke minst for hvordan det oppleves av de ansatte.

Kjønnsbalanse betyr ikke det samme overalt og det er stor variasjon: Kjønnsfordelingen blant vitenskapelig ansatte varierer mye mellom fagområdene, og nesten like mye på tvers av instituttene innenfor de ulike fagområdene.

Endring må komme innenfra: Tiltak og politikk kommer ofte «ovenfra». Organisasjonsforskningen viser at hvis endring skal være varig og bærekraftig, må det komme innenfra. For at likestillingstiltak skal ha effekt må de iverksettes på måter som skaper motivasjon for endring på alle nivåer av organisasjonen.

Instituttledere er motiverte, men hva bør de gjøre?

Instituttledere er travle og skal oppfylle mange forskjellige mål og strategier. Her presenteres hovedelementene i vår digitale [GENDIM verktøykasse](http://www.gendim.no): www.gendim.no.

Verktøy for likestillingsarbeid

1 Sørg for et godt kunnskapsgrunnlag

Hvordan ser situasjonen ut ved vårt institutt? Og hvordan forstår vi problemet? («Lokal kunnskaping»)

- Hent inn tall om hvordan kjønnsbalansen på instituttet er i forskjellige ansattkategorier, og kanskje også hvordan utviklingen i kjønnsbalanse har vært de siste årene.
- Arranger fokusgrupper og initier samtaler med ansatte på alle nivåer i organisasjonen. Hvordan oppleves arbeidsmiljøet? Hvilke utfordringer og styrker er viktige? Basert på kunnskapsinnhenting dannes en problemforståelse og målsetninger for instituttet.

2 Velg tiltak som er egnet for å oppnå målene

Det er viktig å være oppmerksom på:

- Å iverksette flere tiltak samtidig virker best. Slik formidles det at likestilling og kjønnsbalanse er viktig for instituttet og skaper større oppmerksomhet rundt tiltakene.
- Problemforståelse og tiltak settes sammen i en handlingsplan, som forankres blant de ansatte. Problemforståelse og målsetninger bør diskuteres på instituttsamlinger. Forslag til tiltak og mål fra verktøykassa som de ansatte kan være med å bestemme.

3 Evaluer regelmessig

Regelmessig evaluering er viktig for å vite hva man oppnår med innsatsen. Et hvert tiltak er i realiteten et eksperiment og kan ha uintenderte positive og negative virkninger. Ikke bare resultatet, men også erfaringene med gjennomføringen av tiltak bør brukes i det videre arbeidet.

Viktige spørsmål:

- Hva er den observerte effekten av nye tiltak som er blitt iverksatt?
- Hva har fungert og hva har ikke, og hvorfor?
- Hva bør vi fortsette med? Hva bør vi tenke på nytt om?

Ny kunnskap er viktig slik at tiltak kan endres og tilpasses («dobbelkretslæring»).

Med mål om likestilling og kjønnsbalanse i universitets- og høyskole- og instituttsektoren er den digitale verktøykassen et tilbud til instituttledere og fakultetsledere. Slik økes mulighetene for varig, kulturell og systemisk endring. Verktøykassen kan brukes til å frembringe konkrete handlingsplaner.

Mer informasjon

Datagrunnlaget er et aksjonsforskningsprosjekt med 12 instituttledere ved NTNU, som skulle jobbe med kjønnsbalanse over tre år. Det er også gjennomført intervjuer med 24 instituttledere fra de fire største universitetene i Norge, for å lære om deres arbeid med kjønnsbalanse.

Den digitale verktøykassen bygger på klassisk aksjonsforskningsmetodikk. Aksjonsforskning egner seg til å løse problemer og starte endringsprosesser innenfor en organisasjon eller gruppe.

Kontakt:

Mari Teigen, leder ved CORE Senter for likestillingsforskning, Institutt for samfunnsforskning.

mari.teigen@samfunnsforskning.no

Vivian Anette Lagesen, professor i teknologi- og vitenskapsstudier ved institutt for tverrfaglige kulturstudier ved NTNU.

vivian.lagesen@ntnu.no

Følg oss:

www.likestillingsforskning.no

Facebook: [@likestillingSF](https://www.facebook.com/likestillingSF)

Twitter: [@likestillingSF](https://twitter.com/likestillingSF)

ISBN digital: 978-82-7763-789-1

ISBN trykk: 978-82-7763-788-4

Prosjekt:

Likestilling nedenifra – kjønnsbalanse mot 2025

Et NORDICORE delprosjekt i samarbeid med NTNU. Finansiert av Norges forskningsråd og NordForsk. For mer informasjon om prosjektet, besøk vår [prosjektnettside](#) (QR-kode).

Verktøykassen finnes på www.gendim.no

